

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. VIII, 1728 с.
2. Що таке формалізм? Значення та визначення. #ТЕГ. URL: <http://teg.com.ua/sho-take-formalizm-znachennia-ta-viznachennia/5/> (дата звернення: 21.03.2024).
3. Сакара Н. Ю. Феномен формалізму в цивільному судочинстві. *Проблеми законності*. 2018. Вип. 143. С. 77-89.
4. Берназюк Я. Формалізм та надмірний формалізм: особливості адміністративного судочинства: програма підготовки для підтримання кваліфікації суддів окружних адміністративних судів. URL: <https://constitutionalist.com.ua/formalizm-ta-nadmirnyj-formalizm-osoblyvosti-administratyvnoho-sudochynstva/>. (дата звернення: 21.03.2024).
5. Бірюков І. А. Справедливість та її місце в цивільному судочинстві. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2010. № 10. С. 93–98.
6. Радейко Р. І. Деструктивні процеси формалізації права. 2015. С. 204–211. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/jun/4893/radeyko0.pdf> (дата звернення: 21.03.2024).

ПЕРЕЛІК ПРАВ ТА СВОБОД ФІЗИЧНИХ ОСІБ, ЯКІ МОЖУТЬ БУТИ ОБМЕЖЕНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Петечел Надія Михайлівна,
кандидатка юридичних наук,
викладачка кафедри судочинства

Особливості обмеження прав та свобод людини і громадянина в умовах особливих правових режимів закріплюються у Конституції України, Законі України «Про правовий режим надзвичайного стану», Законі України «Про правовий режим воєнного стану» та інших законах України.

Якщо розглядати особливості обмеження прав та свобод людини та громадянина в умовах воєнного стану, то в першу чергу необхідно звернути увагу на поняття «воєнний стан».

Зокрема, відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [1].

Запровадження воєнного стану завжди являє собою загрозу для основних прав та свобод. Саме тому, обмеження конституційних прав та свобод людини та громадянина, які закріплені та передбачені чинним законодавством України та які можуть бути застосовані в умовах воєнного стану, є вичерпними та не підлягають розширеному тлумаченню [2, с. 72].

Законодавство України закріплює, що у період дії воєнного стану права та свободи людини і громадянина можуть бути обмежені лише в тій мірі, в якій це необхідно для безпеки держави та населення. Тому встановлення таких певних заборон та обмежень, викликаних воєнним станом, повинно носити виключно тимчасовий характер, тобто діяти, допоки не будуть усунені обставини, які спричинили введення воєнного стану.

Відповідно до Указу Президента України № 64/2022 від 24.02.2022 р. «Про введення воєнного стану в Україні» передбачені статтями 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України права та свободи людини і громадянина можуть обмежуватись, а також можуть вводитися тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану [3].

Проаналізувавши зазначені документи можна виділити такі права та свободи фізичних осіб, що можуть бути обмежені:

- право на недоторканність житла;
- право на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції;
- право на невтручання в особисте і сімейне життя;
- свобода пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України;
- право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань;
- право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації;
- право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності;
- право на підприємницьку діяльність;
- право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею;
- право на страйк для захисту своїх економічних і соціальних інтересів;
- право на освіту [4].

Також, введення воєнного стану не може бути підставою для посягання на життя людини, застосування насильства, тортур та будь-якого жорсткого поводження, що принижує людську гідність.

Конституція України та інші нормативно-правові акти передбачають механізм обмеження здійснення окремих прав громадян. Проте, такі обмеження повинні бути обґрунтованими, обмежені часом, мати законодавче підґрунтя та

легітимну мету, використовуватися згідно з принципами демократії та правової держави з метою захисту інтересів суспільства, збереження громадського порядку і безпеки, а також прав і свобод інших громадян.

Список використаних джерел

1. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення 07.03.2024).

2. Лазарев В. В., Малиновська Т. М. Особливості гарантування прав і свобод людини в умовах воєнного стану. *Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану* : зб. наук. праць. Харків, 2022. С. 71-73.

3. Указ Президента України № 64/2022 від 24.02.2022 р. «Про введення воєнного стану в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#n2> (дата звернення 07.03.2024).

4. Конституція України від 28 червня 1996 року. N 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 07.03.2024).

АДМІНІСТРАТИВНІ АКТИ В ПРОЦЕДУРНИХ ВІДНОСИНАХ

Петровська Ірина Ігорівна,

кандидатка юридичних наук, доцентка

Відповідно до статті 69 Закону України «Про адміністративну процедуру» [1] (надалі – Закон), за результатами розгляду справи адміністративний орган у межах своїх повноважень приймає адміністративний акт. Адміністративний акт – це рішення або юридично значуща дія індивідуального характеру, прийняте (вчинена) адміністративним органом для вирішення конкретної справи та спрямоване (спрямована) на набуття, зміну, припинення чи реалізацію прав та/або обов'язків окремої особи (осіб) [2].

Прийняття адміністративних актів здійснюється за основі принципів верховенства права, у тому числі законності та юридичної визначеності; рівності перед законом; обґрунтованості; безсторонності (неупередженості) адміністративного органу; добросовісності й розсудливості; пропорційності; відкритості; своєчасності та розумного строку; ефективності; презумпції правомірності дій та вимог особи; офіційності; гарантування права особи на участь в адміністративному провадженні; гарантування ефективних засобів правового захисту (ст. 4 Закону).

На основі законодавчого визначення, адміністративні акти можна розділити на 2 групи:

- рішення прийняте адміністративним органом (документ, який приймається колегіальним органом і може стосуватись багатьох суб'єктів правовідносин), наприклад: рішення ради об'єднаної територіальної громади про відмову в наданні дозволу на встановлення автономного опалення (котла) в